

XXI AMŽIAUS
LIETUVIŲ
KOMPOZITORIŲ
MOKYKLA

RIČARDAS KABELIS IR MOKINIAI

MUZIKOS TEORIJOS
KONFERENCIJA

KŪRINIŲ PREMĖROS

2020 m. spalio 1–3 d., VILNIUS

LIETUVOS KOMPOZITORIŲ SĄJUNGA
LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO AKADEMIJA
LIETUVOS NACIONALINĖ FILHARMONIJA

LEIDINIO

XXI AMŽIAUS
LIETUVIŲ
KOMPOZITORIŲ
MOKYKLA

**RIČARDAS
KABELIS IR
MOKINIAI**

PRISTATYMO RENGINIAI

MUZIKOS TEORIJOS
KONFERENCIJA

KŪRINIŲ PREMĖJEROS

VILNIUS
2020 spalio 1–3 d.

RĖMĖJAI

PARTNERIAI

LIETUVOS MUZIKOS
INFORMACIJOS CENTRAS

LIETUVOS
NACIONALINĖ
FILHARMONIJA

Bukletą parengė Viltė Žakevičiūtė

Konferencijos rengėjai: Agnė Agnetė Mažulienė, Ričardas Kabelis

Ričardo Kabelio kūrinio „CCC“ partitūrą surinko Agnė Agnetė Mažulienė

Anagramas sudarė Matas Šablauskis

Dizainerė – Silva Jankauskaitė

SPALIO 1 D.

10:00 Kompozitorių namai

Ričardas Kabelis „CCC“ mažajam būgnui, atl. Saulius Auglys-Stanevičius

Leidinio logotipų atidengimas

Viltė Žakevičiūtė Leidinio teiginiai

10:30 Kompozitorių namai

Muzikos teorijos konferencija „XXI amžiaus lietuvių kompozitorių mokykla.

Ričardas Kabelis ir mokiniai“. Pirmoji sesija

Juozas Antanavičius Laudacija Ričardui Kabeliui

Gražina Daunoravičienė Kompozicijos klasės *versus* kompozicijos mokyklos

Lietuvoje

Mārtiņš Viļums Latvijos ir Lietuvos kompozitorių mokyklų skirtumų ir bendrystės
įžvalgos

Ričardas Kabelis Kūrybos klasės akvatorija, aktualijos ir asmenybės

Kavos pertrauka

Jūratė Landsbergytė Keturi Ričardo Kabelio muzikos kodai

Viltė Žakevičiūtė Kūrybos savitumo paieškos ankstyvuosiuose Ričardo Kabelio
kūriniuose „Dasonata“ (1980) ir „Du plakatai“ (1987)

Vita Česnulevičiūtė Ričardo Kabelio kūrinių integralios matricos įžvalgos ir
spektrinė levitacija kūrinyje „Opus magnum“ (1993)

Rūta Gaidamavičiūtė Kartotinumų ir nekartotinumų idėjų sampyna Ričardo Kabelio
„Invariacijose“ (1983)

Rytis Ambrazevičius Ričardo Kabelio „Bolė LT“ (2015) akustinės ir psichologinės
erdvės

Ulrike Stortz Naujosios muzikos interpretavimo aspektai ir Ričardo Kabelio
„Mini-Duo“ (1991) atlikimo patirtys, stendinis pranešimas

17:00 Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Didžioji salė

Ričardo Kabelio mokinių kūrinių premjeros

Dalyvauja: Monta Martinsonė (sopranas), Kristina Žaldokaitė (balsas), Eglė Kižytė-
Ramonienė (fortepijonas), Viktoras Paukštelis (fortepijonas), ansamblis „Twenty
Fingers Duo“, Nacionalinės filharmonijos kamerinis ansamblis „Musica humana“.
Koncertą veda Viltė Žakevičiūtė

SPALIO 2 D.

10:30 Kompozitorių namai

Muzikos teorijos konferencija „XXI amžiaus lietuvių kompozitorių mokykla. Ričardas Kabelis ir mokiniai“. Antroji sesija

Agnė Agnetė Mažulienė Kūrinio partitūra kaip struktūrinis archetipas: Ričardo Kabelio „Mito sutvirtinimas“ (2020), „Opus Germanum“ (1995), „Neumond“ (1995)
Austė Nakienė Audimo raštai ir ornamentai Ričardo Kabelio „Kalno sutartinėje“ (2011)

Rytis Mažulis Tembrinių superpozicijų orkestrinės strategijos Ričardo Kabelio kūrinyje „Int.elon.s“ (1996)

Marija Paškevičiūtė Ričardo Kabelio „Farsas“ (2007) kaip postmodernios pop kultūros laikmečio kompozicinė provokacija

Kavos pertrauka

Raimonda Žiūkaitė Netyčiniai trigarsių kilpų algoritmai Ričardo Kabelio kūrinyje „Cell“ (1992)

Andreas Käfer Stochastinio integralumo kompoziciniai principai Ričardo Kabelio kūrinyje „Mudra“ (2000), standinis pranešimas

Michael Svoboda *Cantus firmus multiplex* polifoninė technika Ričardo Kabelio „Monopolyje“ (2004)

Josh Martin Ričardo Kabelio kūrinio „Asprom“ (2008) atlikimų lyginamoji analizė, standinis pranešimas

Mantautas Krukauskas Erdvinio komponavimo aspektai Ričardo Kabelio kūryboje ir kūrinyje „Long now“ (2008)

13:00 Šventųjų apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia

Ričardas Kabelis „Šventojo Jokūbo varpai“ karilionui (I premjera),
atl. Saulius Auglys-Stanevičius

17:00 LMTA Juliaus Juzeliūno erdvinio garso sfera

Ričardas Kabelis „Kalno sutartinė“ septyniasdešimt dviem fleitoms (premjera),
atl. Manuel Zurria (fleita), Saulius Auglys-Stanevičius (tam-tamas)

SPALIO 3 D.

13:00 Šventųjų apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia

Ričardas Kabelis „Šventojo Jokūbo varpai“ karilionui (II premjera),
atl. Saulius Auglys-Stanevičius

RIČARDO KABELIO KŪRYBOS ERDVĖ

Dažnai turime mažai, bet norime daug – Ričardui Kabeliui toks klausimas nekylo, nes „daug“ jam yra „mažai“, o kitais kartais ir atvirkščiai. Jo kūryba, nedaugžodžiaujant ir nepiktnaudžiaujant žodeliu „daug“, gimsta iš tylos įsiklausant, tikslumo ir sugebėjimo minimaliomis priemonėmis pasiekti maksimalų rezultatą. Konstruktyvios mintys įprasminamos kruopščiai apmąstant muzikinius procesus, o pirminė kūrinio medžiaga išskleidžiama santūriai, kartais asketišku žiedu. Klausantis šios muzikos, grožis atpažįstamas per proporcijų aprėptis, kurios kūrinyje kinta iš anksto numatytais žingsniais ir tampa savotiškais algoritmais, generuojančiais naujus garso pavidalus.

Kompozitoriui svarbu nuoseklus muzikos plėtojimo planas, nepatirto erdvėlaikio paslaptys ir dėmesys subtilybėms. „Kūrybos dėka stipriau jaučiu aplinką ir žmones, ji pasakoja man apie pasaulį. Ne visuomet pasirūpinu, kad ji nebūtų rupi ar šiurkšti, nes vis dar manau, jog užkrečiamumo laipsnis yra ne vienintelis muzikos tobulumo matas“, – sako tvirtai tikėdamas, jog kūrinio struktūra yra vertinga savaime ir neturėtų skleisti pernelyg paprasto ar jau pažinto grožio. Sako ir žinodamas, jog meniniai atradimai slypi aiškiaus ir nepažinaus paslapyje.

Apie kūrybinius siekius kompozitorius yra sakęs: „Kai įsitraukęs į struktūros paieškas aptinku darnos žymę, džiaugiuosi, tarsi būčiau atradęs fizikos ar matematikos dėsnį. Nors tuo momentu dar nėra kūrinio, žinau, kad išsispręs jo struktūra, forma ir visa kita. Struktūros darnos siekis yra svarbi kūrybos prasmės dalis, saugantis nuo girdėto ir neleidžiantis kūrybai tapti pernelyg žemišku užsiėmimu“.

Leidinio „XXI amžiaus lietuvių kompozitorių mokykla: Ričardas Kabelis ir mokiniai“ pasirodymą pažymime koncertais ir muzikos teorijos konferencija, skirta lietuvių kompozitorių mokyklai ir kompozitoriaus kūrybai. Koncertuose išgirsime kompozitoriaus mokinių specialiai šiai progai sukurtus 11 naujų kūrinių, daugelyje iš jų plėtojamos Juliaus Juzeliūno autorinio akordo ir jo „Lygumų giesmių“ idėjos. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Erdvinio garso sferoje įvyks Ričardo Kabelio „Kalno sutartinės“, o Šventųjų apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčioje – naujausio kompozitoriaus opuso karilionui „Šventojo Jokūbo varpai“ premjeros.

Kūrinius atliks Saulius Auglys-Stanevičius (mušamieji, karilionas), Manuelis Zurria (fleita, Italija), Monta Martinsonė (balsas), Kristina Žaldokaitė (balsas), Viktoras Paukštelis (fortepijonas), ansamblis „Twenty Fingers Duo“ ir Lietuvos Nacionalinės filharmonijos kamerinis ansamblis „Musica humana“.

Viltė Žakevičiūtė

allegro militaire

R L R L R L R L
 attacca subito forte sempre

8 16

L R L R R L L
 8 16

L L R L L R L L R L
 8 16

L R L R L R L R
 8 16

R
 8 16

L
 8 16

L R L R R L
 8 16

R L L R L L R R
 8 16

L R L R R L
 8 16

L L R L R L
 8 16

L R
 8 16

R L R R L L
 8 16

R L R L R L R L
 8 16

L R
 8 16

L R L L R L R
 8 16

L R L R
 8 16

R
 9 18

R L R L R R
 9 18

L R L R R R L L R R L R L
 9 18

L L R L R
 9 18

RR
 9 18

R R L L
 9 18

L L L L L RL...
 9 18

R
 9 18

L R L R L R
 9 18

R R R R L L L
 9 18

L R L R L R L
 9 18

L R L R L R L RL...
 9 18

R L R L R L RL...
 fine

18" 9"

12 6
 RL... R L R R L R L R L R
 10
 R L R L
 11
 R L
 12 6
 L R L R R L
 12 6
 L R R R L L
 12 6
 R L R R
 12 6
 L R R L L R R L

24 12
 13
 R
 24 12
 RR L R R
 24 12
 LR... L R L R L R L L R L R L R L
 24 12
 R L L R L
 24 12
 L R L R L R
 24 12
 L R L R L R
 24 12
 L R L R L R L RL...
 attacca subito piano sempre

KOMPOZITORIŲ NAMAI

Vilnius, A. Mickevičiaus g. 29

SPALIO 1 D.

10:00

RIČARDAS KABELIS „CCC“

Atl. SAULIUS AUGLYS-STANEVIČIUS (MAŽASIS BŪGNAS)

LEIDINIO LOGOTIPŲ ATIDENGIMAS

VILTĖ ŽAKEVIČIŪTĖ

LEIDINIO TEIGINIAI

KOMPOZITORIŲ NAMAI

Vilnius, A. Mickevičiaus g. 29

SPALIO 1 D.

10:30

MUZIKOS TEORIJOS KONFERENCIJA

XXI AMŽIAUS LIETUVIŲ KOMPOZITORIŲ MOKYKLA

RIČARDAS KABELIS IR MOKINIAI

PIRMOJI SESIJA

Moderuoja: Agnė Agnetė Mažulienė, Ričardas Kabelis

JUOZAS ANTANAVIČIUS

LAUDACIJA RIČARDUI KABELIUI

GRAŽINA DAUNORAVIČIENĖ

KOMPOZICIJOS KLASĖS *VERSUS*

KOMPOZICIJOS MOKYKLOS LIETUVOJE

Pranešime plėtojamas bendrasis kompozicijos mokymo bei studijų teorinis diskursas. Svarstomi konceptų „kompozicijos klasė“ *versus* „kompozicijos mokykla“ skirties teoriniai argumentai. Keliami kompozicijos mokyklų įvairovės bei kompozicijos mokymo Lietuvoje pradžios klausimai. Jvardijamos XX a. lietuvių kompozicijos mokytojų kūrybos filosofijos nuostatų opozicijos. Formuluojami kompozicijos mokytojų Eduardo Balsio, Juliaus Juzeliūno ir Osvaldo Balakausko pedagogikos principai. Bandoma artikuliuoti aktualiausias kompozicijos studijų Lietuvoje problemas.

MĀRTIŅŠ VIĻUMS

LATVIJOS IR LIETUVOS KOMPOZITORIŲ

MOKYKLŲ SKIRTUMŲ IR BENDRYSTĖS JŪVALGOS

Nepaisant istorinės kaimynystės ir taurių kultūrinių saitų, Latvijos ir Lietuvos kompozitorių mokyklos pastaruosius 30 metų vystėsi skirtingomis meninės raiškos trajektorijomis. Lyginant šiame laikotarpyje sukurtos muzikos pavyzdžius, naujų kūrinių stilistikos skirtības ir komponavimo priemonių kryptis bei ideologijas, apibrėžti abiejų kraštų naujosios muzikos tapatybes nėra sudėtinga. Vis dėlto, norint atskleisti abiejų kraštų muzikinės mąstysenos savitumo priežastis, reikalingi išsamūs ir įvairialypiai sociokultūriniai tyrimai. Laisvesne forma jau šiandien dera aptarti abiejų šalių istoriškai susiklosčiusias muzikos *matymo* tendencijas ir estetinių posūkių aspektus. Tai išryškins šio Rytų Europos regiono profesionaliosios muzikos raidos ypatumus ir praskleis pastaraisiais dešimtmečiais Latvijos ir Lietuvos naujosios muzikos erdvėje išaustas sąlyčio bei atskirties gijas.

RIČARDAS KABELIS

KŪRYBOS KLASĖS AKVATORIJA,
AKTUALIJOS IR ASMENYBĖS

Per 14 muzikos komponavimo mokymo metų Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje mano kūrybos klasėje studijavo 35 jauni kūrėjai. Lydėti juos kūrybos kelyje ir dalintis muzikos gimimo akimirkomis visuomet ypatinga. Džiaugiuosi, kai jauno kuriančiojo pirminėje idėjoje pavyksta įžvelgti kūrinio kontūrus, užbėgti už akių klaidingiems pasirinkimams ir patarti, kai jo nuosekliai plėtojama struktūros erdvė kūrinį pakylėja virš strategijų, technologijų ir laikmečio madų. Dar didesnis džiaugsmas, kai kuriančiajam nebereikia mano patarimų, kai jis išskleidžia sparnus ir kūryba pradeda kalbėti pati už save. Jos mokymo kontroversijas su kaupu atperka jaunų asmenybių šviesa ir pasitikėjimas savo tiesomis. Esu dėkingas likimui už šį nepaprastą patyrimą, o mokiniam, ateinantiems į lietuvių naujosios muzikos lauką – už pasitikėjimą.

JŪRATĖ LANDSBERGYTĖ

KETURI RIČARDO KABELIO MUZIKOS KODAI

Kalbant apie Ričardo Kabelio kūrybą, mintys sukasi apie konceptualesnius virsmus atveriantį struktūralistinį fenomeną. Siekiant apčiuopti šio fenomeno prasminius ryšius su pasaulyje egzistuojančiais kontekstais, svarbu pagrįsti jo kintančio estetizmo kodus. Išskirtini keturi kodai leidžia atskleisti ir interpretuoti šios muzikos prasmes, tai – 1) minimalizmo antitezės lingvistinis aspektas; 2) vienio arba ląstelės paradigmu asimetrija; 3) „išstūmimo iš konteksto“ arba veiksmo antinaratyvas; 4) archetipo arba sutartinių aspektas. Ši Ričardo Kabelio muzikos erdvės tyrinėjimo nulemta kūrybos tapsmo kvaternija yra plėtojimo ir augimo transformacijoje.

VILTĖ ŽAKEVIČIŪTĖ

KŪRYBOS SAVITUMO PAIEŠKOS ANKSTYVUOSIUOSE RIČARDO KABELIO KŪRINIUIOSE „DASONATA“ (1980) IR „DU PLAKATAI“ (1987)

Kompozitoriaus formavimosi procesas yra individualus ir tik jam vienam būdingas, todėl unikalus reiškiny. Ričardo Kabelio kūrybinis atvejis yra organiškasis ir sėkmingas, nes kompozitorius savitą muzikos kalbą ir stilių atranda dar studijų metais, studijuodamas Juliaus Juzeliūno klasėje. Jau „Dasonatoje“ smuikui, altui ir fortėpionui išryškėja jo dėmesys natografiniam figūriškumui, o Jaunimo kamerinių muzikos dienų (vėliau „Druskomanija“) festivaliui sukurtas kūrinio „Du plakatai“ kameriniam chorui partitūra laikytina pirmąja išbaigta figūrine partitūra. Pranešime aktualizuojamos abiejų kūrinių sukūrimo istorijos ir jų reikšmė kompozitoriaus stiliaus integralumo problematikai.

VITA ČESNULEVIČIŪTĖ

RIČARDO KABELIO KŪRINIŲ INTEGRALIOSIOS MATRICOS ĮŽVALGOS
IR SPEKTRINĖ LEVITACIJA KŪRINYJE „OPUS MAGNUM“ (1993)

Analizuojant Ričardo Kabelio kūrinius, kurių dauguma pasižymi ne tik stipria menine sugestija, bet ir provokuojančiais estetiniais patyrimais, susiduriame su jų ypatingo poveikio klausimu. Čia negelbsti šios muzikos esmė nusakančios hermetiškos

metaforos, bylojančios apie nekaičių garso kaitą, sklidančio spektro mirazus, paradoksinio miego būsenas ar proto apgrąžas. Kadangi daugelio šių kūrinių prigimties nepavyksta atskleisti įprastais analizės metodais, galima daryti prielaidą, jog jų įtairumą lemia unikalus kompozitoriaus gebėjimas mąstyti muzikinės raiškos elementų integraliais. Ričardo Kabelio kūrinių integralios matricos paslaptis neatskleista iki šiol.

RŪTA GAIDAMAVIČIŪTĖ

KARTOTINUMO IR NEKARTOTINUMO IDĖJŲ
SAMPYNA RIČARDO KABELIO „INVARIACIJOSE“ (1983)

Itin nugludinta struktūrinė idėja yra išskirtinė Ričardo Kabelio kūrybos savybė. Dažnai ji gali būti suvokiama kaip tam tikra filosofinė universalija, išreikšta matematinės darnos būdu. Kas kartą naujos „žaidimo taisyklės“ įgalina kompozitorių maksimaliai atsiriboti nuo kartą jau įsivintų modelių. Sąmoninga antiineracinė pozicija labai ryškiai atskiria vieną kūrinį nuo kito. „Invariacijos“ styginių kvartetui yra tam tikra prasme ribinis, kompozitoriaus apsisprendimą žymintis, vėlesniam kūrybos stiliui reikšmingas opusas.

RYTIS AMBRAZEVIČIUS

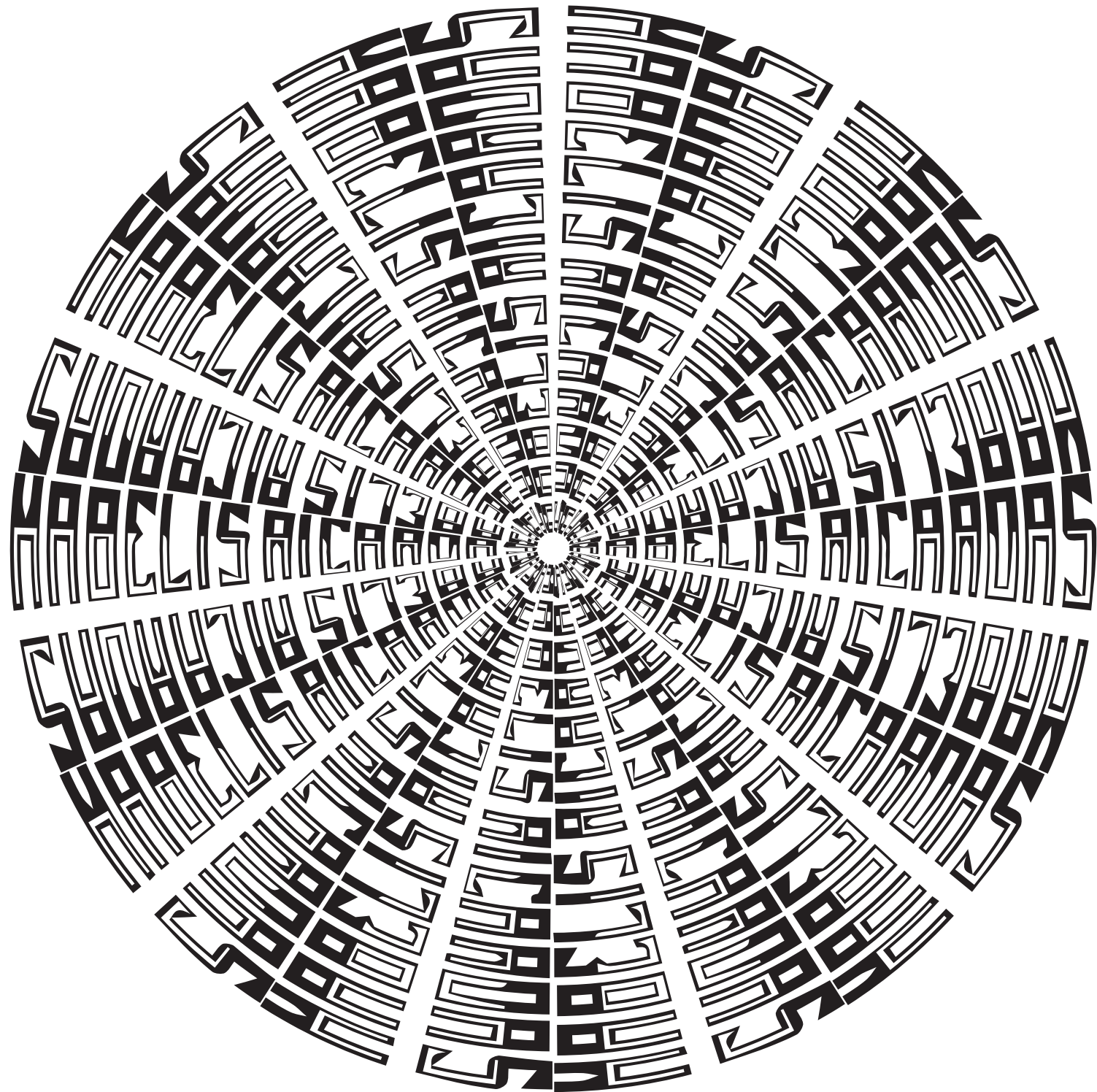
RIČARDO KABELIO „BOLÉ LT“ (2015)
AKUSTINĖS IR PSICHOLOGINĖS ERDVĖS

Kaip išsamiai kūrinio „Bolé LT“ styginių orkestrui ir erdvinei sistemai matematinį-akustinį pamatą „pamatuoja“ ir reflektuoja klausytojas? Gali būti bent pora atsakymų, kurie priklauso nuo kūrinio pateikimo variantų. Pirmasis – jei pridėdama „libretas“. Tokiu atveju klausantis bandoma garsovaizdžius susieti su aprašytais kūrinio konstrukciniais principais. Kaip tai pavyksta – priklauso nuo individo ir nuo psichologinio konstrukcinių principų adekvatumo. Šiame tyrime nagrinėsiu antrąjį atvejį – jei tokio „libreto“ nėra. Kokia klausymo patirtis ontologinio/virtualaus laiko (Dowling ir Harwood) atžvilgiu? Kurie muzikinio audinio elementai suvokiami pirmiausiai, kuriems reikia akylesnio („ausylesnio“) klausymo? Kokia gali būti muzikinių emocijų raiška (pasiremiant Västfjäll ir Juslin modeliu)? Ir netgi: kokie matematinio-akustinio modelio modifikavimai iš esmės nepakeistų šio kūrinio suvokimo?

ULRIKE STORTZ (LUDVIGSBURGAS, VOKIETIJA)

NAUJOSIOS MUZIKOS INTERPETAVIMO ASPEKTAI
IR RIČARDO KABELIO „MINI-DUO“ (1991) ATLIKIMO PATIRTYS

Mano tapimą naujosios muzikos atlikėja 1991 metais nulėmė du dalykai: atsivėrusi galimybė tobulinti naujosios muzikos atlikimo įgūdžius Štutgarto muzikos ir teatro akademijos meno rezidentūroje (*Solistenklasse*) ir susidūrimas su Ričardo Kabelio kūrinio „Mini-Duo“ smuikui ir klavesinui, kuomet kompozitorius šį kūrinį paprašė atlikti Wilhelma operos teatro premjeroje. Konstruktyvi kūrinio idėja ne tik keitė mano tuometinį požiūrį į naująją muziką, smuiko technikas ir galimybes, bet ir formavo šios muzikos atlikimo įgūdžius bei nuostatas. Ilgainiui šio kūrinio atlikimai (jų suskaičiuoju per 30) tapo mano naujosios muzikos kūrinių interpretacijų psichologine atrama ir paskatino apibendrinti asmenines šios muzikos atlikimo patirtis.

LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO AKADEMIJA

Vilnius, Gedimino pr. 42

DIDŽIOJI SALĖ

SPALIO 1 D.

17:00

RIČARDO KABELIO MOKINIŲ KŪRINIŲ PREMJEROS

skiriama Juliui Juzeliūnui

Dalyvauja

Monta Martinsonė (sopranas)

Kristina Žaldokaitė (balsas)

Eglė Kižytė-Ramonienė (fortepijonas)

Viktoras Paukštelis (fortepijonas)

TWENTY FINGERS DUO

Lora Kmieliauskaitė (smuikas)

Arnas Kmieliauskas (violončelė)

LIETUVOS NACIONALINĖS FILHARMONIJOS KAMERINIS ANSAMBLIS

MUSICA HUMANA

Meno vadovas ir dirigentas – ROBERTAS BEINARIS

Vytenis Gurstis (fleita)

Robertas Beinaris (obojus)

Tadas Girčys (obojus)

Rimvydas Savickas (klarnetas)

Ramunė Grakauskaitė (smuikas)

Irma Bakševičienė (smuikas)

Justina Klusienė (smuikas)

Inga Aleksienė (smuikas)

Giedrė Populaigė (smuikas)

Eglė Rubinienė (smuikas)

Ričardas Vytas (altas)

Evaldas Petkus (violončelė)

Donatas Butkevičius (kontrabosas)

Gediminas Kviklys (klavesinas)

Koncertą veda VILTĖ ŽAKEVIČIŪTĖ

RIČARDAS KABELIS „**INTRO**“ obojui (premjera)

AGNĖ AGNETĖ MAŽULIENĖ „**FRACTUS**“ obojui, klarnetui, altui ir violončelei (premjera)

MONIKA SOKAITĖ „**ANTRININKĖ**“ sopranui, šešiams smuikams, altui, violončelei, kontrabosui ir elektronikai, ž. Virginijos Kulvinskaitės (premjera)

VILTĖ ŽAKEVIČIŪTĖ „**METAFORA**“ fleitai, obojui, šešiams smuikams, altui, violončelei, kontrabosui, fortepijonui ir klavesinui (premjera)

DAINORA ALEKSAITĖ „**KU ME BRAM**“ šešiams smuikams, altui, violončelei ir fortepijonui (premjera)

EDVARD ROGOŽA „**J.J. VIZIJA**“ šešiams smuikams, altui, violončelei ir kontrabosui (premjera)

MATAS DRUKTEINIS „**ALL IN**“ fleitai, obojui, dviem smuikams, altui, violončelei ir kontrabosui (premjera)

JONAS JURKŪNAS „**ODA KALIADIRBIUI**“ balsui, fleitai, altui ir klavesinui, ž. Sigitto Parulskio (premjera)

VYTAUTAS PAUKŠTELIS „**MINČIŲ LAUKAI I**“ fortepijonui ir elektronikai (premjera)

KRISTUPAS BUBNELIS „...**PLEASE LEAVE YOUR MESSAGE AFTER THE TONE**“, II dalis, smuikui, violončelei ir elektronikai (premjera)

Elektronika – Elias Brown

RAIMONDA ŽIŪKAITĖ „**KALNŲ KALNAI**“ klavesinui ir elektronikai (premjera)

JUSTINA REPEČKAITĖ „**TAPISSERIE**“ fleitai, klarnetui, fortepijonui, altui ir violončelei (2015)

MYKOLAS NATALEVIČIUS „**DOPPLER EFFECT**“ obojui, smuikui, violončelei ir fortepijonui (2014)

MATAS ŠABLAUSKIS „**SUTARTINIŲ VĖJAS**“ keturiems smuikams ir dvidešimt penkiems sinusinių bangų osciliatoriams (premjera)

TOMAS KUTAVIČIUS „**RITUS RHYTHMUS**“ klarnetui, smuikui, violončelei, kontrabosui, fortepijonui ir klavesinui (2018)

KOMPOZITORIŲ NAMAI

Vilnius, A. Mickevičiaus g. 29

SPALIO 2 D.

10:30

MUZIKOS TEORIJOS KONFERENCIJA

XXI AMŽIAUS LIETUVIŲ KOMPOZITORIŲ MOKYKLA

RIČARDAS KABELIS IR MOKINIAI

ANTROJI SESIJA

Moderuoja: Agnė Agnetė Mažulienė, Ričardas Kabelis

AGNĖ AGNETĖ MAŽULIENĖ

KŪRINIO PARTITŪRA KAIP STRUKTŪRINIS ARCHETIPAS: RIČARDO KABELIO „MITO SUTVIRTINIMAS“ (2020), „OPUS GERMANUM“ (1995) IR „NEUMOND“ (1995) Šiuolaikinė skaitmeninė notacija, kaip niekada anksčiau supaprastinta ir apribota išimtinai taikomosiomis funkcijomis, tapo individualumo netekusiu muzikinės informacijos perteikimo šablonu. Muzikinių ženklų gilesnio įprasminimo poreikis paskatino kai kuriuos kompozitorius kurti ir plėtoti savitas notacijos koncepcijas, įtvirtinančias garsinių bei vizualiųjų parametrų struktūrinę vienovę. Šios koncepcijos regeneruoja ir aktualizuoja senosios notacijos simbolinį potencialą ir daugiasluoksnę meninę raišką. Ričardo Kabelio kūrinių „Mito sutvirtinimas“, „Opus Germanum“ ir „Neumond“ struktūrinėse sąsajose išryškėja integralios garso sąrangos semiografiškai archetipai bei individualaus muzikinio ženklo mitinės prasmės.

AUSTĖ NAKIENĖ

AUDIMO RAŠTAI IR ORNAMENTAI

RIČARDO KABELIO „KALNO SUTARTINĖJE“ (2011)

Senovėje kūrėjai vertino paprastas, nugludintas ir atkartojamas formas. Apie geros audėjos darbą sakydavo: „Išrašė raštelį kaip bitės korelį“. Iš taisyklingų šešiakampių sudarytas korys laikytas tobulu gamtos kūriniu, kurį buvo verta atkartoti. Atkartojimo fenomeną pastebime ir Ričardo Kabelio „Kalno sutartinėje“ 72 balsams bei vėliau įgyvendintoje kūrinio versijoje 72 fleitoms. Kompozitoriui svarbu ne vien pajaušta, bet ir dailiai išaušta muzika – neatsitiktinai daugelis jo kūryboje įžvelgia racionaliai tikslų, konstruktyvų pradą. Savo kūrinių garso procesus kompozitorius dažnai prilygina lietaus lašų šnaresiu ar bangų ošimui, jo kūriniuose tvyrančiais garso šrautais siūlo grožėtis taip, kaip grožimės susipynusiomis medžių šakomis, įvairiausių formų lapijos ir suskeldėjusios žievės raštais. „Kalno sutartinėje“ daugybę kartų sluoksniuojant ir atkartojant autentišką rugiapjūtės sutartinę „Ko gervynas, ko kurkovo“ (melodinę sekvenciją sudaro 8, vieną balsą – 88, o visą kūrinį – 888 taktai), sutartinės erdvė paverčiama didžiuliu garso audiniu. Jei kūrinių atliktų dešimtys ar šimtai fleitininkų atvirame lauke, ko gero išgirstume iki dangaus skliauto aidinčią pirmąją sutartinę.

RYTIS MAŽULIS

TEMBRINIŲ SUPERPOZICIJŲ ORKESTRINĖS STRATEGIJOS

RIČARDO KABELIO KŪRINYJE „INT.ELON.S“ (1996)

Tembrinės superpozicijos – tai kūrinyje „Int.elon.s“ simfoniniam orkestrui įgyvendintas skirtingų tembrų spektrinės trinties eliminavimo būdas. Jis leidžia užsklęsti orkestrinį spektrą stabiliuose intervaliniuose dariniuose ir išvengti skambančių harmoninių-tembrinių šiukšlių įspūdžio. Užsklęsto spektro dalelių energija prilįgsta sunkiojo vandenilio branduolių, suspaudžiamų milijonų laipsnių temperatūroje, energijai, o girdimų banginių vibracijų tembrinė metamorfozė – kvantinio šuolio spinduliuotės meninei idėjai. Tembrinių superpozicijų principas kūrinyje sąveikauja su totalinės polifonijos algoritmu ir muzikinio laiko sprendimais.

MARIJA PAŠKEVIČIŪTĖ

RIČARDO KABELIO „FARSAS“ (2007) KAIP POSTMODERNIOS

POP KULTŪROS LAIKMEČIO KOMPOZICINĖ PROVOKACIJA

Ričardo Kabelio „Farso“ šešiams balsams kompozicinė idėja – tai meninė prasmės ir beprasmybės akistata. Kompozitoriaus sudarytas vokiško interkontekstualaus slengų tekstas sukuria popkultūros diskurso bedugnės įspūdį, kurį sustiprina naratyvių melodinių elementų šrautai – kompozicinio vienio atributai. Kasdienio patyrimo lingvistiniai „implantai“ – *tomaten, jogurt, sehnsucht, popart, funk, DJ Bobo...* – tarsi voverės rate rotuodami skirtingo metro menzūromis, kūrinio melodinių motyvų nuotrupas įspraudžia plastiškame polifoniniame „rastrate“. Retsyškiais išnyrantis gilesnio ir esmingesnio patyrimo ilgesys tampa užmaskuota provokacija ir apnuogina postmodernios popkultūros tuštumą, nors tai labai dažnai pasitelkiama klišė apie klišę.

RAIMONDA ŽIŪKAITĖ (VILNIUS / ZALCBURGAS, AUSTRIJA)

NETYČINIAI TRIGARSIŲ KILPŲ ALGORITMAI

RIČARDO KABELIO KŪRINYJE „CELL“ (1992)

Ričardo Kabelio „Cell“ (ląstelė) smuikui, altui ir fortepijonui ypatingas tuo, kad harmoninėje vertikaloje girdime iš pirmo žvilgsnio be jokių taisyklių nuolat besikeičiančius trigarsius ir jų apvertimus. Atlikus kūrinio struktūros neorymanišką analizę, išryškėja vadinamosios LPR kilpos, kurios nuo centrinės trigarsių grupės plėtojamos priešingomis kryptimis, kol užpildomas visų įmanomų 24 trigarsių laukas. Tai liudija trigarsių nefunkcinio jungimo variantų cikliškumą ir naujas dvylikos garsų harmoninės sistemos galimybes. Nors kompozitorius balsavados pasirinkimus atliko intuityviai remdamasis vien susikurtomis trijų balsų vedimo taisyklėmis, stublinamai sistemiška visuma nustebina nuoseklumu ir įrodo lokalaus sisteminio aspekto projektingą poveikį komponavimo procesui.

ANDREAS KÄFER (CIURICHAS, ŠVEICARIJA)

STOCHASTINIO INTEGRALUMO KOMPOZICINIAI PRINCIPAI

RIČARDO KABELIO KŪRINYJE „MUDRA“ (2000)

„Pietų Vokietijos Radijo (SWR) šiuolaikinės muzikos festivalio „Eclat“ simfoninių kūrinių koncertas prasidėjo medialiu skandalu“ – taip laikraštis „Süddeutsche Zeitung“ palydėjo

Ričardo Kabelio kūrinio „Mudra“ simfoniniam orkestrui premjerą. Skandalo „kaltininku“ tapo ilgi kūrinio tylos epizodai, kurie radijo direkcijai pasirodė per ilgi ir galintys aktyvuoti karo pavojaus sirenas, dėl to buvo atšaukta koncerto tiesioginė transliacija. Diskusijas kaitino neįprasta, keturiais saksofonais papildyta, keturguba orkestro sudėtis ir instrumentų išdėstymas scenoje kvadratais po keturis... Visa tai į antrąjį planą nustumė kūrinio originalius kompozicinius sprendimus ir publikos palankiai sutiktą lėtėjančių „orkestrinių kirčių“ dramaturgiją. Autoriaus pasitelktoje garso spektro stochastinėje simuliacijoje, anuo metu gluminusioje jo kolegas, šiandien ryškėja integravimo žymės.

MICHAEL SVOBODA (BAZELIS, ŠVEICARIJA)

CANTUS FIRMUS MULTIPLEX POLIFONINĖ TECHNIKA

RIČARDO KABELIO „MONOPOLYJE“ (2004)

Ar kuris nors iš jūsų girdėjote bent vieną kūrinį, kuriame nuo pirmo iki paskutinio partitūros takto solistas ir simfoninis orkestras groja ritmo ir intervalų unisonu? Būtent toks yra mane gerokai sugluminęs Ričardo Kabelio „Monopolis“ trombonui ir simfoniniam orkestrui. Pasidomėjus, ką reiškia valstybės, pašto, verslo, kaminkrėčių ar įvairūs kiti monopoliai, kūrinio idėja ir kaip ją derėtų išpildyti neatsiskleidė, todėl abejonės lydėjo mane iki pat kūrinio premjeros. Atrodė, kad kurdamas šį kūrinį kompozitorius prisiėmė labai daug rizikų, kad jis pernelyg pasitiki solistu ir orkestru – ir, žinoma, klausytoju. Tačiau jau pats pirmas kūrinio atlikimas rizikas visiškai pateisino ir išskleidė abejones. Atliekant šį kūrinį nuo pirmų kūrinio taktų trombonui pavyksta įtraukti orkestrą į permainingas varžytuves, kuriose jis, tarsi *cantus firmus* vedlys, išnirdamas vis kitoje orkestro registru klasterio erdvėje, sukuria nekintančio muzikinio audinio vidinę kaitą ir tembrinių spalvų įspūdį. Ši nauja komponavimo technika, ją pavadinčiau *cantus firmus multiplex*, mano supratimu lemia kūrinio įtaigą ir pasisekimą. Jei kompozitorius parengtų platesniam solistų ratui „įveikiamą“ kūrinio versiją dviem trombonams ir orkestrui – kūrinys išskleistų jame slypintį potencialą ir galėtų tapti dažnai atliekamu koncertuose.

JOSH MARTIN (BERLYNAS, VOKIETIJA)

RIČARDO KABELIO KŪRINIO „ASPROM“ (2008)

ATLIKIMŲ LYGINAMOJI ANALIZĖ

Ričardo Kabelio kūrinio „Asprom“ trombonui ir erdvinio garso sistemai atlikimai Vilniaus „Gaidos“ festivalio ir Karlsrujės Meno ir medijų centro garso kubuose bei Berlyno techninio universiteto koncertų salėje (WFS) leido palyginti trombono multifoninio spektro akustinę sklaidą trijose skirtingose erdvinėse sistemose (garso šaltiniai ir kanalai: 18/18, 54/54 ir 2700/832). Trombonininko Mike Svoboda ZKM centre įrašytą ir dvylikos oktavų virtualiame diapazone išskleistą multifoninį kūrinio spektrą (104 Hz, As) homogeniškai perteikė 2008 m. „Gaidos“ festivalyje įrengtas garso kubas.

MANTAUTAS KRUKAUSKAS

ERDVINIO KOMPONAVIMO ASPEKTAI RIČARDO KABELIO

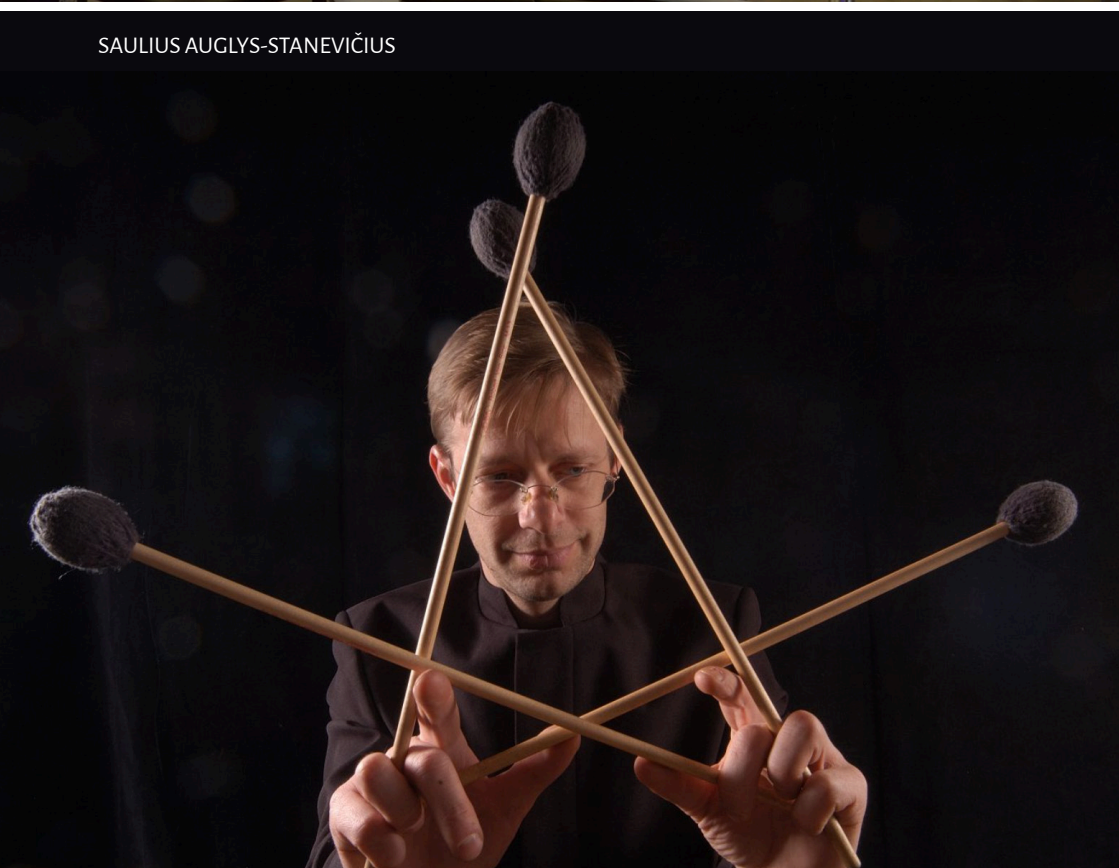
KŪRYBOJE IR KŪRINYJE „LONG NOW“ (2008)

MANUEL ZURRIA

SAULIUS AUGLYS-STANEVIČIUS

LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO AKADEMIJA

Vilnius, Gedimino pr. 42

JULIAUS JUZELIŪNO ERDVINIO GARSO SFERA

SPALIO 2 D.

17:00

RIČARDAS KABELIS „KALNO SUTARTINĖ“ SEPTYNIASDEŠIMT DVIEM FLEITOMS (PREMJERA)

MANUEL ZURRIA (FLEITA, ITALIJA)

SAULIUS AUGLYS-STANEVIČIUS (TAM-TAMAS)

Pirmoji ir antroji kūrinio dalys atliktos 2011 m. aktualiosios muzikos festivalyje „Gaida“, atl. kamerinis choras „Brevis“, dir. Gintautas Venislovas

Trečioji ir šeštoji dalys 2016 m. kvadrofoniniu formatu atliktos Vilniaus dailės akademijoje, Baroko salėje, atl. Manuelis Zurria (fleita)

Penktoji, šeštoji ir septintoji kūrinio dalys 2017 m. sferiniu formatu atliktos LMTA erdvinės muzikos festivalyje „Sferos premjeros“

Septintosios dalies įrašas 2020 m. publikuotas Manuel Zurria autoriniame leidinyje „Again & Again“

Septintoji dalis 2020 m. gruodžio mėn. numatoma atlikti tarptautiniame naujosios muzikos festivalyje „Open Music“ (Forlì, Italija)

Septynių dalių kūrinys, kurio atskiros dalys gali būti atliekamos kaip savarankiški kūriniai, pasiremta autentiška Kupiškio krašto sutartine „Ko gervynas, ko kurkovo“. Sutartinių, anuomet vadintų saugėmis, rinkėjas Mykolas Miežinis 1849 m. rašė: „Saugimas – ypatingas gražumas, bet reikalauja idealios tvarkos, idant sukriai, gražiai sudaužti“. Kūrinio balsų santalkose sudaužiant septynių dermių kalnais besileidžiančią ir vėl kylančią sutartinę, jos ataidai, o kartu ir kūrinys, tarsi begalinės rožinio sekvencijos, nutolsta nuo įprastų muzikos prasmų, todėl už muzikinio laiko atsідūrusiam klausytojui lieka dvi galimybės – pasitikėti struktūros nekaita, arba atsiverti tolydžios realybės meditacijai.

I d. – Lydian, II d. – Miksolydian, III d. – Eolian, IV d. – Lokrian, V d. – Jonian, VI d. – Dorian, VII d. – Frygian

Kūrinio trukmė – 80 min.

ŠVENTOJO JOKŪBO KARILIONAS

ŠVENTŪJŲ APAŠTALŲ JOKŪBO IR PILYPO BAŽNYČIA

Vasario 16-osios g. 11

SPALIO 2 D.

SPALIO 3 D.

13:00

RIČARDAS KABELIS „ŠVENTOJO JOKŪBO VARPAI“ (PREMJERA)

Atl. SAULIUS AUGLYS-STANEVIČIUS (KARILIONAS)

ASISTENTAS – MATAS ŠABLAUSKIS

Varpai – žemės ir dangaus artumo simbolis – visais laikais skelbė svarbias žinias, kvietė maldai ir susikaupimui. Dar neseniai miestuose ir kaimeliuose bažnyčių ir varpinių varpai skambino tris kartus per dieną. Gyventojai ir pakeleiviai, išgirdę varpų gausmą, nusiimdavo kepures ir sugiedodavo „Viešpaties Angelą“.

Prisimenant senąją varpų paskirtį kūrinyje kviečia stabtelti ir pasigrožėti šventojo Jokūbo varpų skambesio grožiu. Kūrinio pabaigoje atliekama J. S. Bacho Tokata d-moll klausytojus sugrąžina į koncertinės varpų muzikos pasaulį.

Kūrinio trukmė – 15 min.

Šv. Jokūbo karilionas – didžiausias ir moderniausias Baltijos šalyse 5 oktavų 61 varpo koncertinis instrumentas. Kai kuriems jo varpams suteikti išskilių asmenybių vardai jamžina Dominikonų ordino istoriją. Didžiausias kariliono varpas, skirtas Lukiškių Dievo Motinai, sveria 3360 kg, mažiausias – 8 kg.

RIČARDO KABELIO MUZIKOS PASAULIS

Ričardas Kabelis savo kūryba atsigręžia į *septem artes liberales* tradicijos sinkrezę. Jį domina genetiniai muzikos ryšiai ir matematinis kvadriviumas, kai muzika, mokslas ir menas egzistavo kartu su aritmetika, geometrija bei astronomija. Jam tolimas iš kalbinio triviumo kilęs ars – retorika, o komponavimui ir kompozicijos mokymui nebūdingi paviršiniai afektai ir naratyvo atakos. Lietuvių muzikoje jsišaknijusiai neartikuluotai eufonijai Ričardas Kabelis priešpriešina struktūrines gramatikas ir racionalumu grindžiamas idėjas.

Gražina Daunoravičienė-Žuklytė, Lietuvių muzikos modernistinės tapatybės žvalgymas, 2016, Lietuva

Koncerto pabaigai „Exvoco“ ansamblio įspūdingai atliktas konkrečiosios muzikos ir poezijos perlas – Ričardo Kabelio „Keturiasdešimt persiškų persikų“ – tapo ypatingu retoriniu-akustiniu fejerverku. Kompozitoriaus virtuoziškas žaidimas teksto skiemenimis stebino ir bylojo, kokia patraukli gali būti naujoji muzika. Meistriškas 9 minučių opusas buvo palydėtas audringa ovacija.

Aleksander Walter, Žvaigždžių valanda, Musik aus Solitude, 2000, Vokietija

„Bolé LT“ balansuoja ties genijaus ir beprotybės riba. Iš pirmo žvilgsnio nekintančius styginių orkestro ketvirtinės pasikartojimus (negailėstingai žudančius Davido Lango muziką) Ričardas Kabelis transcenduoja į orvelišką fantasmagoriją, kurią vainikuoja sukrečiantis Boléro apreiškimas. Nežinau, ar šį kūrinį mėgstu, ar jo nekenčiu, tačiau jo vertė nuo to nepriklauso. Jei menas yra poveikio priemonė, tuomet „Bolé LT“ – vienas įspūdingiausių kūrinių per labai ilgą laiką.

Ben Lunn, Gaidos festivalio koncertas, WebLog, 2015, Didžioji Britanija

Ričardo Kabelio kūryba, savitai ir be išlygų interpretuodama komponavimo tradiciją, tampa ypatingu XX–XXI a. naujosios muzikos reiškiniu. Šio autoriaus vieno lapo figūrinėse partitūrose užsklęsta nekintančio garso kaita pasižymi aforistiniu paprastumu, o sklaidi jo muzikos erdvė įprasmina vientisos realybės patyrimą. Kūrinio laiką atsiejęs nuo *minimal music* tradicijos ir pagrindęs skaičių tvarkomis, Ričardas Kabelis plėtoja unikalų struktūruotos garso darnos ženkłą – integralą, išskleidžiantį kūrinius už įprastų muzikos tvermės dėsnių ir suvokimo stereotipų. Jo opusuose aptinkami muzikinio laiko virsmai, kinetinės energijos iškrovos ir paradoksinio miego būsenos atveria nepažintas garso būties erdves ir skatina gilesnes muzikos prasmės įžvalgas.

Vita Česnulevičiūtė, Ričardo Kabelio kūrybos stiliaus apybraiža, LMIC, 2017, Lietuva

Neapsakomas „Kalno sutartinės“ patyrimas! Tai supras tik tie, kurie ištisą savaitę nuo ryto iki vakaro yra stovėję studijoje prieš mikrofoną ir išgyvenę... Antrą įrašo dieną pasijutau beviltiškai pralaimėjęs: stingo lūpos, tirpo pirštai ir rankos. Buvo akimirku, kai norėjosi autoriui į nugarą sviesti peilį, bet kūrinio idėja buvo tokia stipri, jog įtampa čia pat sklaidėsi ir pavyko įgyvendinti šį nežemišką sumanymą. Dėkoju likimui ir lenkiuosi prieš kūrinio autorių, ko gero, vienintelį mano amžininką be mažiausio kompromiso!

Manuel Zurria, „Kalno sutartinės“ stebuklas, 2017, Italija

Vidinės švaros prasme Ričardo Kabelio kūryba yra subalansuota ir „diatoniška“, kompozitorius neveda klausytojo į atviras emocijas, prasmingas jam atrodo aukštesniausias galias skaidrinantis, sąmonės nušvitimo link kreipiantis muzikos potyris.

Rūta Gaidamavičiūtė, Ričardo Kabelio subtilus radikalumas, kn. Žymiosios muzikos ir teatro asmenybės: jų veiklos projekcija Lietuvos kultūroje, 2013, Lietuva

